

Konsek
TRONDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Risiko- og vesentlighets- vurderinger

For planer for
eierskapskontroll og
forvaltningsrevisjon
2024-2028

Lurøy kommune

Kommune- styret vedtar planene

INNLEDNING

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, jf. kommuneloven § 23-3 annet ledd og § 23-4 annet ledd.

Planene skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunens virksomhet og eierskap. Planene vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget.

Dette dokumentet er kontrollutvalgssekretariatets oppsummering av risikoområder i kommunen og kommunens eierskap. Det inngår i kontrollutvalgets vurderingsgrunnlag når det skal finne aktuelle områder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, og i prioriteringen av disse områdene.

Kontrollutvalgets sekretariat har utarbeidet analysen og har hentet opplysningene fra disse kildene:

- Statistisk sentralbyrå (SSB)
- KOSTRA
- Kommunal rapport: Kommunebildet
- Folkehelseprofil 2023 fra Folkehelseinstituttet
- Oppvekstprofil 2023 fra Folkehelseinstituttet
- Kommuneplan, økonomiplan 2024-2027, årsregnskap og årsberetning for 2023 (forbehold om endringer)
- Kommunens hjemmeside

ADMINISTRASJON

- Internkontroll

HELSE OG OMSORG

- Økonomisk sosialhjelp til barnefamilier
- Kvalitet i eldreomsorgen

OPPVEKST OG LEVEKÅR

- Kvalitet i undervisningen

MILJØ OG KLIMA

- Måloppnåelse i klima- og miljøarbeidet

EIERSKAPS- KONTROLL

- Eierstyring
- Rødøy-Lurøy kraftverk m/forvaltningsrevisjon

SAMMENDRAG

FORVALTNINGSREVISJON

Administrasjon og økonomi: Mange interkommunale samarbeid. Internkontroll med tjenestene som er levert gjennom kommunesamarbeid.

Helse og omsorg: Aldrende befolkningen er aldrende. Lite tid med lege for hver enkelt beboer på sykehjem. Mange sosialhjelpsmottakere med dette som eneste inntektskilde. Aktuelle tema:

- Økonomisk sosialhjelp til barnefamilier
- Kvalitet i eldreomsorgen

Oppvekst og familie: Svake skolerresultater.

- Kommunens arbeid med å sikre et godt læringsmiljø
- Kvalitet i skolene og/eller barnehagene

Klima og miljø: Økning i utslipp av klimagasser. Utdatert klima- og energiplan.

- Hvordan arbeider kommunen for å nå fastsatte klimamål?

EIERSKAPSKONTROLL

Kommunens eierskapsmelding er utdatert og ble ikke oppdatert i forrige valgperiode.

- Kommunens system for eierstyring
- Rødøy-Lurøy kraftverk AS

LURØY KOMMUNE – MÅL & UTFORDRINGER

Kommunens overordnende visjon for all sin virksomhet er "Å skape gode levevilkår for innbyggerne i Lurøy, bygd på kvalitet, trygghet og trivsel".

I årsmeldingen for 2023 har kommunedirektøren nevnt følgende utfordringer kommunen står overfor de kommende årene:

- Kommunens største utfordring er å sikre god nok bemanning og kompetanse i alle stillinger. Mangel på personell utfordrer kommunens evne til å levere.
- Lurøy kommune er en desentralisert kommune, med spredt bosetting og relativt lavt utbygget service-/tjenestetilbud, sammenlignet med det en finner i byer. Dette gir ekstra utfordringer i rekrutteringsarbeidet.
- Kommuneøkonomien presses som en følge av nedgang i folketallet og endring i alderssammensetning, gitt at en skal opprettholde samme strukturer og tjenestetilbud som i dag.
- Kommunen er svært skatteavhengig, noe som gjør kommunen sårbar ved negativ endring i skatteinntekten.

Kommunens største utfordring er å sikre god nok bemanning og kompetanse i alle stillinger. Dette gjelder både privat og offentlig sektor. Kommunen må også tiltrekke seg unge innflyttere som er ferdig med utdanning.

Lurøy kommune er en desentralisert kommune med spredt bosetting og relativt lavt utbygget service-/tjenestetilbud sammenlignet med det man kan finne i byer. Dette fører til ekstra utfordringer i rekrutteringsarbeidet. Kommunedirektøren skriver i årsmeldingen for 2023 at rekruttering av ungdom, innflyttere og pendlertilpasning, slik at man kan velge bosted mer uavhengig av hvor arbeidstilbudet befinner seg, kan bidra til å øke innbyggertallet. Han peker likevel på at det er vanskelig når kommunen har få boliger å tilby.

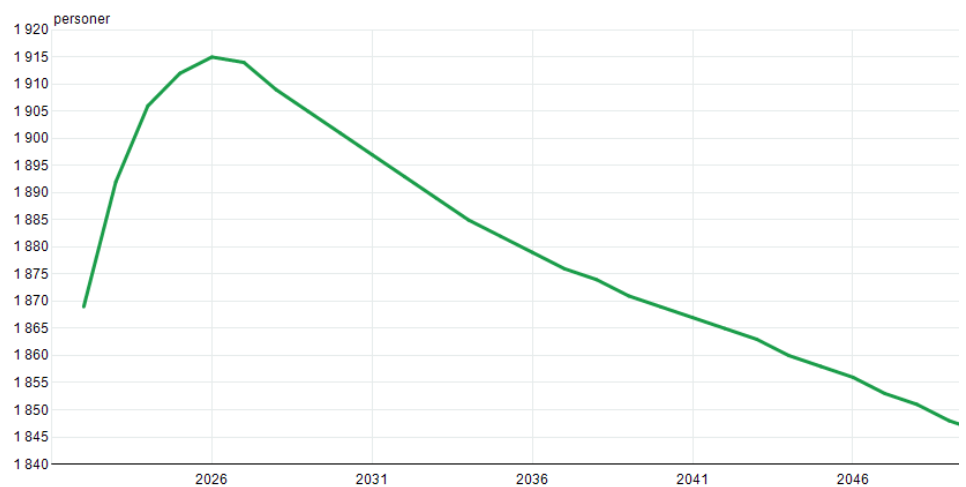
Den desentraliserte strukturen i kommunen gir utfordringer, også relatert til boligbygging. Boligbygging i én krets bidrar i liten grad til mulig rekruttering ut over enkeltkretsen. Det er dårlig tilbud av leieboliger i mange kretser. I den grad det er leieboliger tilgjengelig, er disse ofte av eldre karakter og når i mange tilfeller ikke opp til standarden som forventes i det generelle leiemarkedet. Mangel på leieboliger berører grupper som ikke har anledning til, eller ønske om å eie egen bolig.

KOMMUNEN OG ORGANISASJONEN

Kommunedirektørens ledergruppe er kommunens øverste administrative ledelse og består av kommunedirektøren, helse- sosial- og omsorgssjef, teknisk sjef og oppvekstsjef.

BEFOLKNINGSUTVIKLING

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Lurøy, Hovedalternativet (MMMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

SSB:
Færre
inn-
byggere

I 4. kvartal 2023 var folketallet i Lurøy kommune 1886 innbyggere. Ifølge Statistisk Sentralbyrås beregninger vil folketallet være 1846 innbyggere i 2050.

Kommunen har de siste årene hatt en stabil befolkningsutvikling, og har stått ovenfor en vesentlig fraflytting. Den største nedgangen er i aldersgruppen 20-44 år, som er den samme aldersgruppen som kommunen har særlig behov for, og som har stor betydning for samfunnsutviklingen.

Lurøy kommune får stadig færre barn, unge og yrkesaktive, og flere eldre. Andelen eldre over 80 år øker. Aldersgruppen 80 år og eldre i kommunen er 7,8 %. På landsbasis er andelen 4,5 % (Folkehelseinstituttet).

I kommuneplanens samfunnsdel 2015 – 2027 framkommer det at 70 % av boligene i det private leiemarkedet var i Lovund krets, der et sterkt næringsliv selv har kunnet stå for utviklingen. Denne kretsen har et særskilt behov for personell til private virksomheter. Leieprisene reflekterer det høye inntektsnivået i kretsen. Kommunen ønsker konsentrert boligbygging for å legge til rette for økte muligheter for sosialisering og aktivitetstilbud.

ADMINISTRASJON OG ØKONOMI

FINANSIELLE MÅLTALL

Måltallene gjelder for økonomiplanperioden 2022-2025 og er vedtatt av kommunestyret:

1. Etterstrebe netto driftsresultat på minimum 2,0 % av netto inntekter
2. Netto lånegjeld på maks 65 % av netto inntekter
3. Måltall for disposisjonsfond, fratrukket rentereguleringsfondet, vurderes når nivået kommer ned mot 15 % av netto inntekter

Kommunedirektøren opplyser at samtlige måltall er nådd i 2023.

- Netto driftsresultat ble på 10,7 prosent på grunn av utbetaling fra Havbruksfondet.
- Kommunens lånegjeld er lavere enn måltallet og lavt i nasjonal sammenheng.
- Netto lånegjeld var 38 prosent av driftsinntektene.

**God
økonomi**

Disposisjonsfondet er kommunens reserve til å dekke uforutsette utgifter, sviktende inntekter, underskudd og egenkapital til investeringer.

Kommunen har brukt om lag 13 millioner kroner av fondet i 2023.

Kommunedirektøren legger opp til å overføre fjorårets mindreforbruk på 31 millioner til disposisjonsfondet, slik at netto økning i fondet blir på 18 mill. kroner fra 2022 til 2023.

STYRING, STRATEGI OG PLANER

Kommunens planstrategi er nylig vedtatt. Den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen ser ut til være vedtatt sist i 2013. Kommunen har ellers planer for beredskapsarbeidet som oppdateres årlig. Resten av planverket er for en stor del oppdatert, eller under oppdatering.

Lurøy kommune er i gang med bolystprosjektet «Lurøy, liv laga i nye daga» med søkelys på bolyst og trivsel. Kommunen har siden 2023 jobbet med en kompetanse- og rekrutteringsplan. Denne ferdigstilles i andre kvartal i 2024.

INTERNKONTROLL

Kommunen deltar i en rekke interkommunale tjenestesamarbeid der andre kommuner er vertskommune. Kommunedirektøren er likevel ansvarlig for at tjenestene leveres i samsvar med lov- og regelverk. Internkontrollen med slike tjenester kan være et aktuelt tema for forvaltningsrevisjon.

HELSE OG OMSORG

Lav legedekning på sykehjemmet

Av de ansatte innen helse og omsorg har 70,7 % fagutdanning. Kommunene med høyest andel fagutdannede har bortimot full dekning av fagutdannede.

Antallet geriatriske sykepleiere i kommunene har økt de ti siste årene. I Lurøy kommune er det 13,8 årsverk med geriatrisk sykepleier per 1000 innbyggere over 80 år. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet hvor andelen er 10,48 årsverk per 1000 innbyggere over 80 år.

Kommunen har en eldre befolkning enn landsgjennomsnittet, og det er derfor ventet økt antall demente med behov for heldøgns omsorgstjenester. I Lurøy var 55,56 % av plassene på sykehjem skjermede og tilpasset demente i 2022. Dette er bedre enn i de fleste kommuner i landet.

Av de som bor på sykehjem, hadde 86 % omfattende pleiebehov i 2022. Dette er høyere enn for mange kommuner i landet. Det kan tyde på at kommunen i større grad har satset på hjemmebasert omsorg for de som kan motta dette.

I 2022 hadde beboerne på sykehjem i Lurøy kommune i snitt 17,4 minutter med lege i uka. Gjennomsnittet på landsbasis er 35 minutter. Her kommer Lurøy kommune langt ned på listen når man sammenligner med andre kommuner.

I Lurøy kommune er det ledig plass på 100 prosent av fastlegelistene. Kommunen ligger svært godt an på dette nøkkeltallet i forhold til andre kommuner. Målt mot folketallet er det 0 psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere i Lurøy kommune.

Kommuneøkonomien presses som følge av nedgang i folketall og endring i alderssammensetning. Det er en utvikling som over tid vil gi mindre rom for investeringer hvis driftsnivået på alle sektorer skal opprettholdes. Blant annet må det legges til grunn at det vil være behov for større ressurser innen helse og omsorg. Kommunen har brukt mye ressurser på vikarbyrå da kommunen ikke har lyktes å få ansatt nok personer spesielt innen området omsorg og miljøterapi.

KVALITET I TJENESTENE

Desentralisert tjenestestruktur kan være utfordrende med tanke på å gi korrekt tjenestenivå, yte like tjenester og med riktig kvalitet.

SOSIALTJENESTEN

Nasjonalt har 15,36 % av de med sosialhjelp dette som hovedinntekt. I Lurøy kommune har 35,29 % av de med sosialhjelp dette som hovedinntekt. I Lurøy kommune går unge mottakere gjennomsnittlig på sosialhjelp i 5,5 måneder. I 2022 ble 60 % av søknadene om kommunal bolig innfridd. På landsbasis var andelen 80,09 %.

Sosialtjenesten skal ta spesielt hensyn til barn og unge i familier som mottar sosialhjelp. Det stilles også krav til tverrfaglig samarbeid for å ivareta denne gruppa. Dette kan være et aktuelt tema for forvaltningsrevisjon.

OPPVEKST OG LEVEKÅR

BARNEHAGE

Det skal være minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærer eller annen treårig pedagogisk utdanning med videreutdanning i barnehagepedagogikk. I de kommunale barnehagene i Lurøy har 34,40 % av de ansatte pedagogisk utdanning. Landsgjennomsnittet er 42,88 %.

I Lurøy kommune oppfyller 66,70 % av barnehagene pedagognormen. Dette er helt lik prosentandel som landsgjennomsnittet.

En gjennomsnittsbarnhage i Norge har nå 47,87 barn. Barnehagene i Lurøy har ifølge statistikken 12,33 barn i snitt. Nasjonalt viser tallene at 93,55 prosent av alle barn i barnehagealder hadde plass i barnehagen i 2022. I Lurøy har 100 prosent av barna barnehageplass.

GRUNNSKOLE

I 2022 lå landsgjennomsnittet på karakterer i 10. trinn på 43,3 poeng. I Lurøy kommune var avgangskarakterene i 10. trinn på 42,9 grunnskolepoeng. I 5. trinn ligger 26 % av elevene på laveste mestringsnivå (av tre) på nasjonale prøver.

Tall fra Elevundersøkelsen viser at 82 % av elevene på 10. trinn trives godt på skolen. Dette er likt landsgjennomsnittet.

I Lurøy kommune oppfyller 75 % av lærerne på barneskoletrinnet kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk i 2022. Dette er lavere enn gjennomsnittskommunen hvor 82,29 % av lærerne oppfyller kompetansekravene. På ungdomsskolen oppfyller 52,63 % av lærerne i norsk, engelsk og matematikk de nye kravene til fordypning i fagene, mot 81 % på landsbasis.

BARNEVERTJENESTEN

I tidsperioden 2019-2022 viser tall fra kommunebarometeret at 91,75 % av sakene behandles innen tre måneder, noe som er positive tall. Tall fra KOSTRA viser at andelen saker som i 2023 ble behandlet innen tre måneder var falt ned til 80 %.

Økende
antall
fristbrudd i
barne-
vernet

MILJØ OG KLIMA

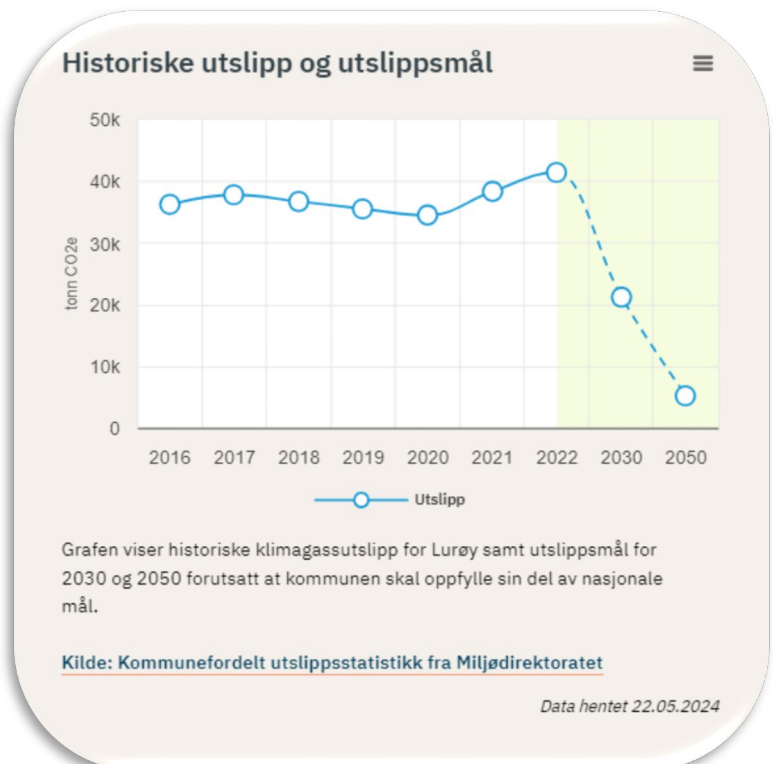
Helgeland Avfallsforedlings rapportering av materialgjenvinningsgraden er ifølge Statsforvalteren identisk med de andre eierkommunenes. Rapporteringen er trolig ikke korrekt og gir dermed feil i kommunens rapportering.

Kommunen vil sannsynligvis være utsatt for mer ekstrem nedbør, flere og større regnflommer, økt fare for flere skredformer og ikke minst stormflo, se figur. Klimaservice, som har utført beregningene, skriver at kommunen bør ta høyde for dette ved planlegging og dimensjonering av tiltak med mer enn 10-20 års levetid.

SANNSYNLIG ØKNING	
 Ekstrem nedbør	Det forventes at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann
 Regnflom	Det forventes flere og større regnflommer, og i mindre bekker og elver må man forvente en økning i flomvannføringen
 Jord-, flom- og sørpeskred	Økt fare som følge av økte nedbørmengder
 Stormflo	Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke

Økning i klimagassutslippene

Energi- og klimaplanen skal ifølge planstrategien inn i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens utslipp av klimagasser har økt de siste årene. Kommunen bidrar dermed ikke til at de nasjonale målene for klimagassutslipp nås.

TEKNISKE TJENESTER

SAMFERDSEL OG INFRASTRUKTUR

Kommunen har en geografi med mange øyer og fastland. Dette gjør kommunen avhengig av å ha en effektiv kommunikasjon og infrastruktur. Det er nødvendig for å kunne opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet og samtidig utvikle kommunens ressurs- og næringsmessige potensial.

Det er utfordringer knyttet til båtkommunikasjon mellom kretsene, og veinettet både internt i kommunene og transportårene til og fra Lurøy. Dette er problematisk for innbyggerne, eksisterende næringsliv, og for mulig næringsutvikling. Å kunne jobbe mot bedre kommunikasjon mellom kretsene, er sentralt for å sikre kommunens vekst og utvikling fremover.

Det er ikke optimal tilgang til høyhastighets internett/fiber, tv-signal og mobilnett i alle kretsene. Manglende mobildekning i deler av kommunen gjør det vanskelig å kommunisere. God internetttilgang er viktig for innbyggere og næringsliv for å unngå digitale skiller, gi tilgang til informasjon, tjenester og som bidrag til bedre bo- og nærmiljø.

NÆRINGSUTVIKLING

Kommunen er preget av næringsutvikling med høy verdiskaping. Dette er spesielt gjeldende innen blå næring, der tre oppdrettsselskap har hovedkontor og produksjonsenheter. Dette bidrar til høy verdiskaping og sysselsetting.

Kommunen vurderer å slutte seg til prosjektet «Bærekraftig reisemål». Prosjektet skal være et verktøy for reisemål «som ønsker å jobbe langsiktig for en mer bærekraftig utvikling gjennom involvering, ansvarlig styring og verdiskaping.» Det vil forplikte kommunen og andre aktører til å prioritere bærekraftige og innovative løsninger knyttet til reiselivet. Prosjektet kan føre til at kommunen blir godkjent som et bærekraftig reisemål.

Utfordrende infrastruktur

EIERSKAP

Kommunens eierskap går fram av note 5 i årsregnskapet:

Aksjeselskap:

- Bra-Pro Lurøy Kommunale Vta AS
- Rødøy-Lurøy Kraftverk AS
- Visit Helgeland AS
- Sagat AS
- Aldersund Allaktivitetshus AS
- Kystkultursenteret på Lovund AS
- Statoil ASA/Norsk Hydro ASA/Yara International ASA

Interkommunale selskap (IKS)

- Helgeland Avfallsforedling IKS
- Konsek Trøndelag IKS

Andre selskaper:

- KLP – kommunal landspensjonskasse

Eierskapsmeldingen ble vedtatt av kommunestyret 13.12.2023, sak 83/23. Meldingen gir en oversikt og beskrivelse av kommunens eierinteresser i andre virksomhetsformer, som samvirkeselskap/andelslag, interkommunale samarbeid (kommuneloven §§ 27 og 28) og interkommunale selskap.

Et aktuelt tema for eierskapskontroll kan være en generell gjennomgang av eierstyringen til kommunen.

Rødøy-Lurøy kraftverk er et selskap med ansvar for samfunnskritisk infrastruktur. Selskapet eies med 72,4 % av Salten Kraftsamband AS og inngår som datterselskap i SKS-konsernet. Det kan være interessant å undersøke om dialogen mellom kommunestyret som eier og eierrepresentanten til generalforsamlingen er god. Lurøy kommune eier 12,05 % av aksjene.

Ingen
nyere
føringer
for eier-
styring